

ELŐFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:	
EGÉSZ ÉVRE	12.— K.	NEGYED ÉVRE	3.— K.	BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.	
FÉLÉVRE	6.— K.	EGYES SZÁM	—60 K.	TELEFON 108—00.	
				DR. BISCHITZ BÉLA	HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.
				ÜGYVED.	

Az arany kohászatának újabb fejlődése.

Irta: Altnéder Ferenc kohómérnök, Nagybánya.

VII.

A zuzónylaknak és csöves malmoknak kombinálásával Transvaalban tett tapasztalatok azt mutatták, hogy finomra zuzásra a csöves malmok jóval alkalmasabbak, mint a zuzónylak s mivel a csöves malmokba nem ajánlatos nagy éredarabokat adni, a zuzónylak szerepe csakis abban áll, hogy az a nagy éredarabokat csövesmalmok számára aprózza. Ezt a szerepet azonban más készülékek, így p. a zuzóhengerpárok sokkal gazdaságosabban töltik be, mint a zuzónylak, miért is valószínűnek látszik, hogy a zuzónylak használata a közel jövőben erősen csökkenni fog. Erre mutat legalább a zuzónylak egyik erős vetélytársának a Chilean Mill-nek (Kollergang) rohamos terjedése.

A Chilean Mill nem új gép, Mexicóban és Chilében nagy elterjedésnek vevett annak idején az ezüstércnek fonosorozásánál. Amikor az ezüstércnek fonosorozásának helyét a thyosulphatlugzás foglalta el s még később az, amikor az ezüst árának hanyatlása folytán a chilei és mexicói ezüstmányászat is pusztulásnak indult, a chilean millre sem volt többé szükség zuzókészülék majdnem feledebe merült.

Az aranyércnek, nemkülönben az ólom és rézércnek zuzásánál ez a készülék nem bírt meghonosodni, mivel már működésének természeténél fogva is sok iszapot termel s ez iszapot gazdaságosan töményíteni nem sikerült még ez ideig. Az all slaming eljárás terjedésével azonban készülék is mindinkább kezd terjedni, különösen Mexicóban és az Egyesült Államokban.

E készülék előnyei, hogy: 1. a darabos ércet egymagában is képes egészen finom iszappá őrölni, 2. kevés helyet foglal el, 3. keveset tesz ki nála a fölügyelet és a javítások költsége.

A chilean mill erőfogyasztása kedvezőbbnek látszik, mint a zuzónylak és csövesmalmok kombinált erőfogyasztása, amennyiben a mexicói chilean mille lóerőnként naponta 1.4—2.3 tonna ércet képesek földzuzni a következő finomságra: 100 csokros szitán marad 0—45%, 200 csokros szitán átmegy 39—80%.

Az említett készülékeken kívül használatban vannak még az arany és ezüstércnek törésénél a gödörös malmok, a Huntington malmok és az u. n.

örölő serpenyők (grinding pans), de készülékek használata csak szűk körre szorítkozik nem látszik terjedőfélben lenni.

Az aranynerési eljárások közül a cyanidlugzáson kívül a fonosorozás vagy amalgamálás bír még nagy fontossággal.

E régi eljárást első időben csakis az aranytartalmu ércnek dusicításánál nyert porokban összegyűlt „szabad arany“ kinyerésére „összefogására“ használták, nemkülönben a nagyon durva, rendszerint mozsarakban törött ércnek aranytartalmának „összefogására“ Később a szegény ércnek földolgozására is kezdték használni ez eljárást s a cyanidlugzási föltalálásának idejében az akkor üzemben levő aranybányák legnagyobb része nem tarthatta volna fent üzemét az amalgamálás nélkül.

A cyanidlugzás föltalálása az amalgamálási eljárást nem szorította ki a használatból, mivel ez eljárás oly kevés költséget von maga után, hogy még a legjobb lugzási eredmények mellett is rendszerint kifizette magát az amalgamáló készülékek föllállítása és üzemeltetése. Másrészt vannak ércnek, melyekben az arany olyannyira durva szemekben fordul elő, hogy annak legnagyobb részét amalgamálással is ki lehet nyerni s az amalgamáló készülékekről lefolyó zagy oly kevés aranyat tartalmaz, hogy annak lugzása nem fizetődik.

Az amalgamálás oly alacsony költségekkel jár, hogy e költségek további leszállítására kevés kilátás van a haladásnak az amalgamálásnál elért fémkilozatal javításában kell nyilvánulnia.

Ebben az irányban azonban már jó ideje kevés haladást tapasztalhatunk. Az első amalgamáló készülékek tálakból állottak, mely tálak higannyal voltak megtöltve s e tálakban levő higany fölszínére lett vezetve a törésnél nyert aranytartalmu zagy. A zagynak és a higanynak jobb érintkezését az által mozdították elő, hogy egy a higany fölött forgó kés által a higanyt a ráülepedett homokrésektől állandóan tisztították. Különböző föltalálók az által igyekeztek az amalgamáló tálakon javítani, hogy a higanyra folyó zagyt hosszú uton p. o. csigavonalban vezették a higany fölött s ez által azt érték el, hogy a higany hosszabb ideig érintkezett az ércrészekkel, illetőleg az aranysemecekkel. Ezen az elven alapult p. a László amalgamator, mely Erdélyben volt használatban. Az amalgamáló tálakat hazánkban kívül sehol sem használják, kiszorította azokat a fonosorozó lemezek használata.

az aranyércet lúgzásánál követett módszerekkel és az ott használt eszközökkel.

Az ezüstércet földolgozásának terén újabb időben tett haladás a cianidlúgzásnak az ezüstércet földolgozására való alkalmazásában állott. Az ezüstércet földolgozására használt legnépszerűbb eljárás az amalgamálás volt. Jobb ezüstkihozatal elérése céljából ez eljárásnál az ércet nemcsak higannyal, hanem rézgáliccaal és más vegyszerekkel is kezelték, sőt meg is pörkölték. Később Patera az ezüstércet földolgozására a natriumthiosulphattal való lúgzást ajánlotta az ércet konyhasóval való pörkölése után. Patera eljárásán egy Kiss nevű fernezelyi kobórőmérnök azt a módosítást tette, hogy natriumthiosulphat helyett calciumthiosulphatot használt, mely vegyület szerinte jobban oldott az aranyat, mint a natriumthiosulphat. A Kiss eljárásának egy másik előnye is volt s ez abban állott, hogy a calciumthiosulphat legtöbb helyen olcsóbban volt előállítható, mint a natriumthiosulphat. Ugy a Patera, mint a Kiss eljárása nagy elterjedésnek örvendett az ezüsttermelő országokban, elsősorban Mexicóban; az ezüst árának a múlt század 90-es éveiben való esőkenése azonban maga után vonta a legtöbb ezüstbányának s így a lúgzóműveknek bezárását. Hazánkfiának Kiss bácsinak neve azonban az egész világon ismeretesé lett, de sajnos mindenütt mint angol vagy amerikai ismerték, erről kellett legalább meggyőződnöm egy japáni kohászatanárral, nemkülönben Carpenter nemrég meghalt amerikai kohászati szaktekinthéllyel való beszélgetésem közben. — Kiss bácsinak szegénynek különben ez mindegy, ő szegény magyar állami hivatalnok volt, most a fernezelyi temetőben alussza örök álmát. — hogy melyik sírban, azt fejfa hiányában a legnagyobb utánjárásal sem tudhattam meg.

(Vége.)

A bányavállalatok kereseti adójáról.

A hivatalos lap augusztus 23-iki száma közli a pénzügyminiszter rendeletét a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló 1909. évi VIII. t.-c. végrehajtása tárgyában. Ez az új adótörvény 1913 január 1-én lép életbe és a miniszter most részletes utasításban tájékoztatja a hatóságokat és az érdekelteket a törvény alkalmazása és értelmezése tekintetében. Az I. fejezetben felsorolja a nyilvános számadásra kötelezett vállalatokat.

A III. fejezet szerint az adó kulcsa 7 százalék

a) azoknál a vállalatoknál, amelyek kizárólag ipari termeléssel foglalkoznak és a 2. pont alá nem esnek;

b) azoknál a bányavállalatoknál, melyek kőszéntermeléssel foglalkoznak;

2. öt százalék

a) azoknál a bányavállalatoknál, melyek nem kőszéntermeléssel, hanem egyéb ásványok termelésével és feldolgozásával foglalkoznak;

b) a bányatörvény alapján felállított segédműveknél.

Az 1. és 2. pont esetében, ha a vállalat a nyert bányamivelési jogosítvány, (bányatelek, határköz, kültelek) alapján folytatott bányamivelésen, aranymosási üzemen, vagy végre a bányatermékek feldolgozására szolgáló és a bányatörvény alapján felállított segédműveken kívül az ipartörvény körébe tartozó iparágak üzemével is foglalkozik, jövedelmének eme része után az 1. pont értelmében 7 százalékkal adózik.

A 21. §. szerint a bányavállalatra eső adót mindig az fizeti, aki az üzemet folytatja.

Ha a vállalat anyaintézete (anyatelepe) vagy bányaműve másutt van mint az igazgatóság székhelye, a kivett adó 20%-a az igazgatóság, 80%-a pedig az anyaintézet (anyatelep) székhelyén, illetőleg bányaműveknél abban a községben iratlik elő, amelyben a bányamű külszinberendezésének főrésze fekszik.

Az esetben, ha az anyaintézet (anyatelep) mellett a vállalatnak még más községben székelő fióktelepi (bányaművei) is vannak (6. §.), legyen az anyaintézet bár az igazgatóság székhelyén, az adónak 80%-a az anyaintézet (anyatelep) és a fióktelepek (bányaművek) között bruttó forgalmuk arányában osztatik fel. A felosztott adó átutalását az adó kivételére illetékes hatóság az adó kivételével egyidejűleg eszközli. (32. §.)

Az adó a kir. pénzügyigazgatóságnál benyújtott bevallás alapján, illetőleg vallomás hiányában más uton beszerzett adatok segítségével hivatalból állapítatik meg. A vallomás a közzétételét követő 15 nap alatt, legkésőbb azonban az üzleti év zártától számított 90 nap alatt adandó be. A bányavállalatokra vonatkozó vallomást a 31. §. szabályozza, e szerint:

30. §.

Bányavállalatoknál a vallomást a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) elsősorban a székhelye szerint illetékes bányakapitányságnak küldi meg megvizsgálás, illetőleg szakvéleményének nyilvánítása végett, melynek az adó kivételénél való közreműködése a következőkben szabályozatik:

1. A bányakapitányság vizsgálata főleg arra terjed ki,

a) hogy a 17. §. 7., 9., 11., 12. és 14. pontjaiban említett tételek helyesen vonattak-e le az üzleti nyereségből, esetleg e címenek mely összegek számítandók az adóalaphoz;

b) hogy a 18. §. 2., 6., 7. és 8. pontjaiban említett tételek bármelyikének levonása nem történt-e meg s ennél fogva e címen mely összegek adandók az adóalaphoz.

2. Ha a bányakapitányság a vallomás kiegészítését saját szempontjából nem tartja szükségesnek, az iratokat véleményes javaslata kíséretében az adó kivételére illetékes hatóságnak visszaküldi.

3. Ha a bányakapitányság a vallomás kiegészítését szükségesnek látja, a 29. §. értelmében jogában áll a vállalatot felhívni, hogy a beadott vallomásnak általa megjelölt hiányait a vallomásadásra kötelezett 15 napi záros határidő alatt pótolja. Ha a pótlás a kitűzött határidő alatt hozzá beérkezett, az összes iratokat véleményének nyilvánítása mellett az adó kivételére illetékes hatóságnak visszaküldi. Az esetben pedig, ha a vállalat

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása

K RAYER E. és TÁRSA BUDAPEST festék-, kence- és lakkgyára ..

= Főraktár és iroda: =
V., Váci-ut 34.
„Kraye festékudvar“

Cs. és kir. udvari szállító. Ó. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

(B/2139/746/52/11)

a felhívásnak a kitűzött határidő alatt nem tesz eleget, erről az adó kivetésére illetékes hatóságot értesíti, s egyben az iratokat véleményes javaslat kíséretében az adó kivetésére illetékes hatóságnak visszaküldi.

4. Ha a bányakapitányság könyvvizsgálat tartását látja szükségesnek, erről, a 29. §-ban említett további intézkedések megtétele végett, az adó kivetésére illetékes pénzügyigazgatóságot (adófelügyelőt) értesíti. Ebben az esetben a könyvvizsgálatot a pénzügyigazgatóságnak (adófelügyelőnek) és a bányakapitányságnak egy-egy kiküldöttje együttesen tartja meg.

Ha a bányakapitányság véleményével az adó kivetésére illetékes hatóság nem ért egyet, köteles utbaigazításért a pénzügyminisztériumhoz fordulni.

Az adóköteles jövedelem megállapítására vonatkozó egyéb kérdésekben a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) ezeknél a vállalatoknál is önállóan saját hatáskörében jár el. (T. 29. §-a.)

Az adóköteles jövedelem megállapításánál, ha a vállalat azokat a mérlegben (a nyereség- és veszteségszámlában) még nem helyezte volna kiadásba, a mérlegszerű nyereségből (illetve az abban nem szereplő tartalékalapnyereségeket is) a következő tételek vonandók le:

Bányavállalatoknál a társaságok részére, valamint az egyházi, iskolai és — a pótdadó kivételével — községi célokra fizetett járulékok, továbbá a bányamegyei intézmények, segédvájások, al- és megyetárnák költségeiben való részvétel és használt bányaszolgalmak kárpótlása, a bányaműveléshez szükséges beleegyezésért járó ellenszolgáltatások (termelési jutalékok), végül a bányamérték-illeték és a zárt-kutatmányi felügyeleti illeték. (17. §.)

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter az állami szénbányászati tisztviselőkre nézve megállapított V. fizetési osztály 3. fokozatába Nick Mihály főmérnököt és Saxinger József főkönyvelőt felügyelőkké; a VII. fizetési osztály 3. fokozatába Vasitsek Zsigmond segédmérnököt, Valaska Ferenc, Bajkó András, Leskó Béla, Kocsis János, Sopp Adolf, Timkó Gyula, Papp Jusztin segédmérnököt mérnöké, a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába Dosewffy Elek számtisztet, Chvoj József kezelősegédtisztet számvevővé, illetve kezelőtiszté kinevezte. — A m. kir. pénzügyminiszter Rozlosink András bányamérnöki szakot végzett főiskolai hallgatót ideiglenes minőségben bányagyakornokká nevezte ki.

Esküvő. Mult hó 20-án esküdött meg Kähle Frigyes kapnikbányai m. kir. bányamérnök Kurowszky Zsigmond m. kir. bányatanácsos, főbányahivatali főnök leányával: Juliskával.

Ezüstmenyegző és eljegyzés. Gura János bányatisztviselő és neje a mult héten ünnepelték meg házasságuk 25-ik évfordulóját Bindtelepen, amely alkalommal a köztisztletnek örvendő család Jolán leányával jegyvetáltott Longauer József iglói városi erdőaltiszt.

Erdélyi mágnások vállalkozása. Erdélyi főurak tőkéből köipari vállalat alakult Kolozsvárott gr. Teleki László elnöklésével. Az ország legnagyobb trachitbányájának, a dévainak és kilenc más erdélyi kőbányának kiaknázására 700.000 korona alaptőkével alapítják a nagy vállalatot. A vállalat a Gerstenbrein-féle köipar részvénytársaság nevet fogja viselni. Igazgatósági tagok: gr. Kornis Károly cs. és kir. kamarás, gr. Teleki Arthur, gr. Bethlen Balázs főispán, felügyelő: bizottsági tagok: br. Bánffy Ernő, dr. Nemes Ferenc, Miklós Armand, Laub Ferenc, műszaki igazgatóság: Gerstenbrein Tamás, kereskedelmi igazgató: Kovács Imre. A vállalat élén az erdélyi főurak közgazdasági tekintélye, Teleki László gr. áll s ennek a vállalatnak megalapításával az erdélyi közgazdasági élet fejlesztését igen nagy lépéssel mozdította elő. Az alakulás összehozásában Lendvay Emilnek van igen nagy része. A kezdeményezés munkáját pedig Kovács Imre végezte s az ő kereskedelmi szakértelme fogja vezetni ezt a nagy vállalatot. A vállalat műszaki része a Gerstenbrein Tamás vezetése alatt fog állani s az egész vállalat a Gerstenbrein-féle régi hírneves köipari cégből alakult át. A Gerstenbrein-féle köipar nagyarányu termelését és ezzel az erdélyi gazdag kőbányák gazdaságosabb kiaknázását fogja előmozdítani ez a vállalat.

A bányász-kongresszus. Az országos bányászati és kohászati egyesület három napos kongresszusa vasárnap kezdődött meg Nagybányán. A kongresszusra a magyar bányászok és kohászok igen nagy számmal érkeztek meg. A kormány nevében Madarassy Gábor pénzügyi államtitkár jött el, kit az állomásnál a város nevében dr. Makray Mihály polgármester üdvözölt. A pénzügyminiszterium képviselőjében Mály Sándor, Probstner Alfréd, Farbaky István, Haráček László, Reitzner Miksa miniszteri tanácsosok, Bárdossy Antal, Grillusz Emil, Remenyik Lajos és Kachelmen Farkas főbányatanácsosok jelentek meg. Az illusztris vendégek között voltak továbbá: Topscher Samu főfémjelző hivatali főnök, Sziklai Alfonz és Wiessner Adolf bányai igazgatók, Münnich Kálmán és Bay Lajos országgyűlési képviselők, Gyürky Ödön, a Rimamurányi vasgyár igazgatója, Vajay István és Farkas Sándor polgármesterek. Szombaton este ismerkedési estély volt az István-szállóban. Vasárnap délelőtt 9 órakor az egyesület választmánya tartotta meg ülését, majd 10 órakor kezdetét vette a kongresszus, melyet gr. Teleki Géza titkos tanácsos nyitott meg. Meleg szavakkal üdvözölte Madarassy Gábor államtitkárt, aki viszont a kormány és a pénzügyminiszter üdvözlését tolmácsolta. Ezután a kongresszus megkezdte tanácskozását, melyet délből felbőszakítottak és kivonultak a Széchenyi-ligetbe, ahol Teleki megnyitotta a bányászati kiállítást. Tizenöt pavillonban ki van állítva mind az, ami csak a bányászattal összefügg. Délből a kerületi bányaegetlet adott lakomát a kongresszus tagjai tiszteletere. Délután megtekintették a nagybányai országos képkiallítást. Hétfőn délelőtt a kongresszus folytatta tanácskozásait, délből a város látta vendégeül a kongresszus tagjait. Délután kirándulást tettek a Pokol-féle horpataki aranybányába, este pedig a nagybányai jótékony nőegyesület rendezett hangversenyt és ünnepséget fennállásának 50 éves jubileuma alkal-

MŰSZAKI ÉS GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, gépsziják. Robbanásteremtő acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
163-00.

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

mával. Másnap a kongresszus befejezte tanácskozáseit, utána kirándulást tettek Alsóferözselyre a kincstári fém-, kohómű és a kénsavgyár megtekintésére, onnan Felsőbányára, a kincstári bányaművek megtekintésére. Szerdán a tagok részben Kissármásra, részben Máramaroszigetre utaztak.

A zólyombrezói vasgyár nyugbéréseinek szemléje. A zólyombrezói m. kir. bányák és vasművek társaságának kötelékébe tartozó nyugbérések feletti szemlélet augusztus 27-én tartották meg Besztercebányán.

Bővítik a cementgyárakat. Az utóbbi időben hihetetlen módon emelkedett nálunk a cementszükséglet s a jövőben alkalmasint még nagyobb lesz a kereslet. A magánépítkezések szokatlan mértékben lendültek fel, 30 város csatornázási és vízvezetéki művet akar létesíteni, azonkívül nagyszabású vízszabályozási munkálatok állnak küszöbön. A cementgyárak ennek megfelelően egyre bővítik üzemüket. Így a Bélaapátfalvi Cementgyár 1913-ban 15.000 waggon cementre emeli fel termelőképességét. A Berendi Cementgyár tárgyalásokat folytat oly irányban, hogy üzemét 10.000 waggon termelésre bővítse ki. A Lábatlani Cementgyárak és a Beocsáni Cementgyár érdekkörébe tartozó gyárak is meg fogják nagyobbítani üzemüket. Itt említjük fel, hogy a Magyar Általános Kőszénbánya tatai cementgyára teljesen elkészült és a napokban már üzembe is helyezték. A gyár portland-cementet termel.

Hazatért kiküldöttek. A pénzügyminiszter már régebben tanulmányutra küldte Kosztela János kir. bányatanácsost és Bajko Andor bányamérnököt, hogy a külföldi modern berendezésű bányatelepeken szerzett tapasztalataikat a petrozsényi bányák új berendezésénél értékesíthessék. Kosztela bányatanácsos és Bajko mérnök hosszabb időt töltöttek Westfáliában, Porosz-Sziléziában, a Brünn-Duni szénbányákban, továbbá Vladno vidéki bányásztelepeknél és a Korwini bányában. A kiküldöttek különösen az iszaptömedékeléssel kapcsolatos szénfejtési módokat tanulmányozták alaposan, hogy ennek alapján egy, a Zsilvölgyben alkalmazható iszaptömedékeléssel kapcsolatos új fejtési módot dolgozzanak ki, amellyel a kincstári széntermelés olcsóbbá tennék. A kiküldöttek nemrég érkeztek vissza és tanulmányaik eredménye igen jelentékeny. A már említett tömedékelési módon kívül tanulmányozták a bányából való szállítást és mivel a bányaléggel küzdő zsilvölgyi bányákban a villamos szállítási mód nem megfelelő, a tanulmányok eredményeképpen legalkalmasabbnak találták a komprimált levegővel hajtott lokomotívok alkalmazását, ami a legmodernebb külföldi bányákban már alkalmazva van. Az évi széntermelés emelése függ ezenkívül modern és elegendő lejtaknak létesítésétől, amelyekkel a kincstári szénbányák jelenleg még nem rendelkeznek. A kiküldöttek az összes külföldi bányákban már bevezetett gépekkel való bányaművelést tanulmányozták és gépel való furás és réselés behozatalát tartják szükségesnek.

— A tanulmányuton résztvevő Wunsch Róbert is, a híres vasbeton-aknák építője. E téren a szakértők nem tapasztaltak építetes dolgokat. Arról meggyőződtek, hogy külföldön vannak vasbeton-aknák, illetőleg csak — voltak. Tizennyolc vasbeton-akna közül a régebben épülteket, számszerint nyolcat már is

üzemen kívül helyeztek s hozzáfogtak átépítésükhöz. Keresztvágatok és földalatti folyosók sehol sincsenek vasbetonnal kiducolva.

Geológusok Erdélyben. A m. kir. földtani intézet geológusai az ideai orszógos felvételek nagy részét Erdély térképezésére fordítják Alsó-Fehér- és Hunyad-vármegyék határos részein dr. Pálffy Mór főgeológus és dr. Papp Károly osztálygeológus végeznek részletes felvételeket, míg Kis-küküllő-megyében Telegdi Róth Lajos főbányatanácsos és Rozlisznik Pál geológus térképeznek. A felvételek megtekintésére dr. Lóczy Lajos egyetemi tanár, a földtani intézet igazgatója, Zalatnára érkezett, ahonnan az említett négy geológus társaságában lóháton utaztak be az erdélyi Érc-hegység aranytermő vidékét. A kéthetes utazást már be is fejezték s kiki visszautazva munkakerületére; Lóczy igazgató is elutazott Zalatnáról.

A Máv. kavicsbányái. A napokban 12.000 köbméter rostált kavicsra és 3100 köbméter folyamkavicsra hirdetett pályázatot a Máv. temesvári üzletvezetősége. E pályázat nagy örömet keltett a kőbányavállalatok körében, aminek különös oka van. Tavaly nagy megdöbbenést keltett a bányavállalatok között az államvasutak igazgatóságának az a terve, hogy a saját szükségletének kielégítésére kavicsbányákat fog vásárolni. A vásárlások azóta meg is történtek, de amint a nap-nap utáni pályázatokból látható, a bányák a gyöngén prosperálnak.

Az OMGE és a földgáz. Egy régebbi számunkban már megemlékeztünk arról, hogy a gazdaközönség állást foglalt az 1911. évi VI. t.-c. javaslata ellen, mert szerinte a javaslat nemcsak az ásványolaj és földgáz bányászatát s értékesítését nehezíti meg, hanem ezenkívül még a földbirtokosokat is megfosztja a tulajdonjogtól. A véleményadásra megküldött végrehajtási utasítási tervszellet nemrég foglalkozott az OMGE. közgazdasági szakosztálya és a tanácskozás eredményeképp a minap fölterjesztett intézett az egyesület a pénzügyminiszterhez, melyben sajnálattal állapítja meg, hogy a földbirtokosoknak a kilátásba helyezett előnyöket a végrehajtási utasítás tervezete teljesen elértákteleníti. Az állami gázkihasználási jog megszerzésének módozataira vonatkozólag pedig, ami általános közgazdasági szempontból a legfontosabb a törvényben, a végrehajtási utasítás épp olyan sötétségben hagyja az érdeklődést, mint maga a törvény.

Földgáz Szentesen. Szentesi jelentés szerint a szomszédos Fúbián nevű majorban ártézi-kut furása közben 270 méter mélységben vastag Mária-üveg rétegre bukkantak. A víz zavarosan bugyborékol és erős gázzaga volt. Dr. Wertheim Aladár megyei fővegység, aki a helyszínére kiszállott, megállapította, hogy földgázforrásra találtak, amely naponta 200—250 köbméter földgázt szolgáltat. A fővegység újabb földgázforrásokat kutat. Tanácsára a most fölfedezett gázforrás kihasználására malmot építenek.

Szénbehozatalunk. Közlekedési vállalataink és a kincstári üzemek az elmúlt évben 22 millió koronát költöttek külföldi szén beszerzésére. A 22

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragmaszivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/06/714/A)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

millióból kerek 9 millió esik a Máv. beszerzésére, míg a Kassa-Oderbergi vasut egész szükségletét, 2,043.047 korona értékben, kizárólag külföldön fedezte. A tengeri és folyambajózási vállalatok 5,667.000 koronát, az állami vasművek pedig 4,763.000 koronát fordítottak külföldi szén vásárlására.

Zólyombrézói m. kir. vasgyár fejlesztése.

Az állami vasművek igazgatósága a folyton nehezebbé váló oxigén beszerzés gondjainak leküzdésére Zólyombrézón oxigén-gyár felállítását tervezi, amelyben nemcsak a saját szüksége fedezésére szolgáló mintegy ötvanezer köbméter oxigén-mennyiséget, de ezen felül is fognak termelni, egyrészt, hogy az oxigén kereslet fedezhetését megkönnyítsék, másrészt mert a pontos műszaki számítások arra utalnak, hogy egy ilyen gyáralapítás csakis minimális két-százezer köbméter termelése mellett fizeti ki magát.

Bányász- és kohásztiszték kongresszusa.

A bányász- és kohásztiszték Zalatnán múlt hó 18-án országos kongresszust rendeztek, amelyen mintegy 120-an jelentek meg.

Szénforgalom. A Máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák a július hó 28-tól augusztus hó 3-ig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 13,913 kocsirakomány szén adtak fel, 742 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 2235 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (július hó 30-tól augusztus hó 5-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2318 vasúti kocsit raktak meg; 123 kocsival többet, mint az előző hét egy munkanapján. Az augusztus hó 4-étől augusztus hó 10-éig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 12,679 kocsirakomány szén adtak fel, 1234 kocsirakománnyal kevesebbet, mint az előző héten, és 93 kocsirakománnyal kevesebbet, mint a múlt év hasonló (VIII. 6-ától VIII. 12-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2113 vasúti kocsit raktak meg, 205 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Axit. Általánosan ismert dolog, hogy mindazon csapágyaknál, melyeknek felületi nyomása nagy és a kenőanyag kinyomódásának lehetősége megvan, zsiradékkenés szükséges. Ezen célra legjobban a merev kenőanyagok felelnek meg, melyeknek különféle tulajdonságokkal kell bírniok, hogy céljuknak minden körülmények között megfeleljenek. Abonyi Arthur műszaki kereskedőnek több évi ipartelepeken gyűjtött tapasztalatok alapján, sikerült egy legjobban megfelelő kenőanyagot forgalomba hozni, mely törvényesen védett „Axit“ név alatt kerül forgalomba. Az „Axit“ a legfinomabb növényi és ásványi olajokból különleges módon süritve lesz előállítva és úgy a kenőképességét, mint gazdaságos üzemét illetően még ott is sikerrel használható, ahol eddig

a legdrágább kenőanyagok sem feleltek meg. Főképpen a forgattyúcsapok azok, melyek a mai gyorsfutógépeknél a gépésznek a gyakori hőnfutás folytán a legtöbb kellemetlenséget okozzák, minthogy a hőnfutó csapág nemcsak pillanatnyi üzemzavart okoz, hanem a megtámadott csapok és csapágak gyakori kicserélését is szükségessé teszi. Megemlítendő még a nagy lüzveszély is, mely a csapág hőnfutása által keletkezik. „Axit“ kitűnő tulajdonságainál fogva teljes joggal mondható a kereskedelemben előforduló legjobb és legolcsóbb kenőanyag. Előnyei, hogy teljesen tiszta, teljesen savmentes, tapadós, olvadási pontja magas, hidegálló és elég zsirtartalma. Gazdaságos volta 50—80°-os megtakarításban jut érvényre.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

„Promethens“ **Bergwerksindustrie-Aktiengesellschaft.** Dieses neue, unter der Aegide der *Ungarischen Bank- und Handels-Aktiengesellschaft* in Nagyvárad gegründete Bergwerksunternehmen erwarb um den Kaufpreis von 1 Million *Kronen* die Kohlengruben der *Királyhágóer Bergwerks-Industrie-Aktiengesellschaft*. Zwecks Erreichung einer höheren Produktion sollen die Betriebe bedeutend vergrößert und modernisiert werden. Mitglieder der Direktion sind: *Franz Székely*, Generaldirektor der Ungarischen Bank- und Handels-Aktiengesellschaft; *Ludwig Fleissig*, Direktor der Ungarischen Bank- und Handels-Aktiengesellschaft; *Ladislau Timár* und *Edmund Roheim*, Der Direktor der *Köbányaer Damziegelei-Aktiengesellschaft*, *Adalbert Bálint* wurde zum Generaldirektor des neuen Unternehmens gewählt

Nagyüzemi németbirodalmi gyári cég

különböző speciális bányászati cikkek,

mint: futófékek, (automotorikus siklóberendezésekhez is) támfarablódaruk, csillegörgők, kosarak, elzárható bányaarmatúrák, szállító-kocsiellenőrzőkészülékek, legujabb, nagy teljesítőképességű elektromos, kézi forgófurók stb. számára, azonnali belépésre, agilis, bevezetett

képviselőt keres,

illetőleg oly céget, amelynek bányászati hatóságokkal jó összeköttetése vannak. —

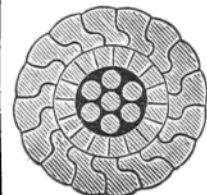
Ajánlatok „Élotpálya“ jelige alatt a kiadóhivatalba. (892/5)

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/869/24.)

Der Erdgasbrand gelöscht. Wie wir bereits berichteten, hat nicht weit von der Stelle, wo vor einigen Monaten die grosse Explosion erfolgte, bei Kissármás auf Bohrung 13 der „Kontinentale Tiefbohrergesellschaft, vorm. H. Thumann, Halle a. S.“ eine neue Explosion stattgefunden. Nach unsäglichen Mühen ist man endlich des Feuers Herr geworden, indem es gelang, Luftdruck und Wasser die 10 m. hohe Flamme zu ersticken. Die Bohrungen waren bei 108 m. Tiefe bereits eingestellt, da ein Quantum von 70.000 cbm Erdgas täglich entsrömte und man war daran, die Rohre zu entfernen. Vor dem Herausnehmen des letzten Rohres gestattete der Bohrmeister den Arbeitern eine kleine Ruhepause und obschon das Mitführen von Zündmaterial auf das Allerstrengste untersagt ist, benutzte einer der Arbeiter die Gelegenheit, um sich die Pfeife anzuzünden. In demselben Augenblicke erfolgte die Explosion, durch die Bohrfirma einen Schaden von ca 100.000 Kronen erlitt.

Harcourt'sche Bergwerke. Aus Berlin wird uns berichtet: Die *Harcourt'schen Bergwerke- und chemischen Fabriken*, die in Siebenbürgen grosse Goldbergwerke besitzen, haben dort im Geschäftsjahre 1911/12 an Rohgold 2002 Kilo gegen 1695 Kilo im Vorjahre gewonnen. Die Gesellschaft verteilt 12 Procent Dividende gegen 9% im Vorjahre und trägt auf neue Rechnung M 408.480 gegen M 188.779 im Vorjahre vor.

Allgemeine Betriebsvergrößerung der Cementfabriken. Infolge der gewaltigen Bautätigkeit, die sich nicht nur in der Hauptstadt, sondern auch im ganzen Lande bemerkbar macht, ist der Bedarf in Cement ein solch beträchtlicher geworden, dass die Cementfabriken, die schon seit langer Zeit mit Hochdruck arbeiteten, nun der Nachfrage nicht mehr genügen können. Dazu kommt, dass 30 ungarische Städte die Kanalisation einrichten, wodurch ein weiterer, starker Konsum an Cement eintritt. Die Fabriken sehen sich infolgedessen gezwungen, ihre Produktion zu erhöhen und bedeutende Betriebsvergrößerungen vorzunehmen. So sieht die *Béldápfalvaer Cementfabrik* für 1913 eine Jahresproduktion von 15.000 Waggons, die *Berender Cementfabrik* eine solche von 10.000 Waggons vor. Die *Lábatlaner* sowie die *Beocsiner Cementfabriken*, zu deren Interessenskreis zahlreiche und bedeutende Cementfabriken gehören, werden eine Produktionssteigerung in sämtlichen Betrieben vornehmen.

Tordaer Erdgas-Aktiengesellschaft. In der Angelegenheit des Ausbaues der von *Kissármás nach*

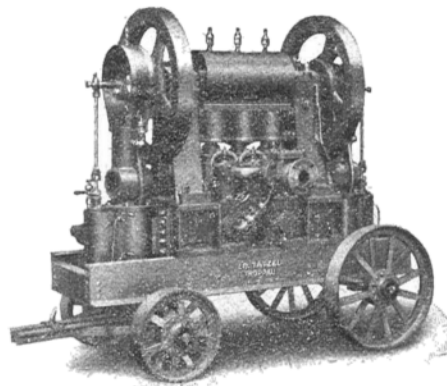
Torda zu führenden Erdgasleitung, bzw. der Feststellung des Gasbedarfes haben die Interessenten kürzlich in Kolozsvár eine Versammlung abgehalten. In dieser machte der Obergespan bekannt, dass der Finanzminister die erforderliche Menge Erdgas bewilligte und den Preis dafür auf 2 H. pro cbm. festsetzte. Hiervon entfallen 1 1/2 H. auf die Rohleitung. Zum Schlusse konstituirte sich unter dem Namen: *Tordaer Erdgas-Aktiengesellschaft* das neue Unternehmen, woran auch die Stadt *Torda* beteiligt ist.

SZULTÁNFORRÁS

BŐR- ÉS DŰS LITHION TARTALMŰ
GYÓGYÍTÓ és ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ és HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitelési R.-T.-nél
BUDAPEST. TELEFON 162--84

ED. TATZEL, Troppau.

Dugattyús-, kör- és forgattyús-
dugattyús

szivattyúk

minden célra.

Magasnyomású fúvók.

(293/789/7/11)

„Titanit“

A „Titanit“ robbantóereje és repesztő-képessége versenyez az összes eddig ismert brizáns robbantóanyagokkal.

A „Titanit“ használata teljesen veszélytelen.

A „Titanit“ minden vonattal, minden állomásra szállítható.

„TITANIT“ magyar biztonsági robbantóanyag részvénytársaság

Budapest, V., Mérleg-utca 3. szám. — Távirati cím: Titarob, Budapest. Telefon 45—31.

(B/436/766/52.)

a jelenkor legtökéletesebb robbantószere. Egyesíti magában az eddig ismert robbantószerek minden előnyét, azok minden hátránya nélkül. A „Titanit“ előállítása, szállítása és raktározása teljesen veszélytelen.

A „Titanit“ raktározását és használatát hatósági előírások és beavatkozások nem korlátozzák.

A „Titanit“ előnyeit igazoló kísérleteket kívánatra költségünkön végeztetjük.

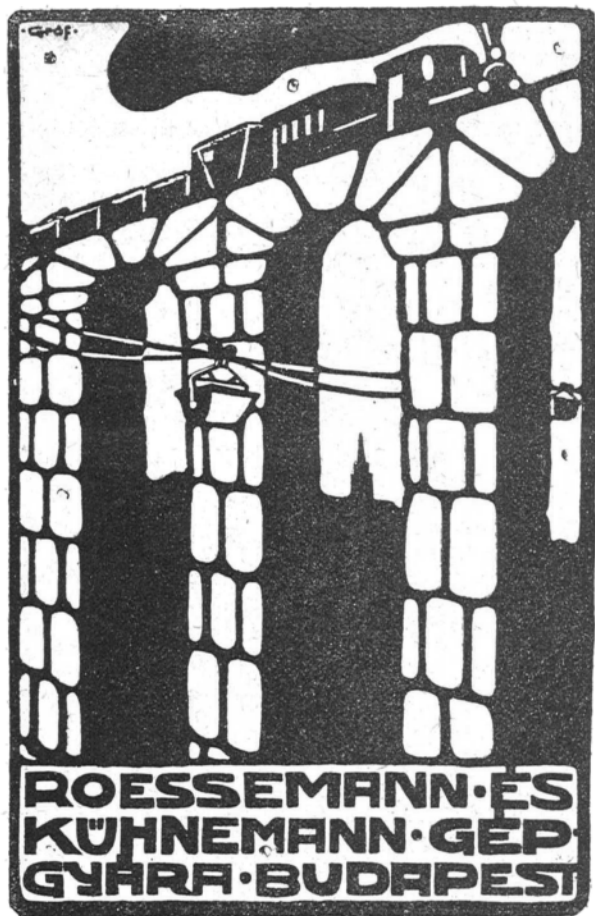
A „Titanit“ ára olcsóbb, mint bármely más robbantóanyagé.

Verkauf einer Goldgrube. Die grösste der *Bor-pataker* Goldgruben, genannt „*Pokol-Grube*“, wurde einem rumänischen Konsortium angekauft.

Neue Kohlenlager. Die seit Jahren in der Umgebung von *Nagykürtös* erfolglos gebliebenen Forschungen nach Kohle haben nunmehr ein befriedigendes Resultat gezeigt. Auf Ansuchen der *Kürtöser Waldindustrie-Aktiengesellschaft* hat der Budapester Geologe *Dr. Karl Pap* die Umgebung von *Nagykürtös* auf Vorkommen von Kohle untersucht und 3 Stellen bezeichnet, die er zum Abbohren geeignet fand. Mit der ersten Bohrung wurde Anfangs des vorigen Monats begonnen und schon bei einer *Teufe von nur 40 M.* stiess man auf das Kohlenlager.

Neue Hüttenanlage. In *Misztbánya* bei Nagybánya beabsichtigen die Inhaber der dortigen Kupferbergwerke eine moderne Hüttenanlage zu errichten.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

822. szám.

Ajánlati felhívás.

Alantírt műnek szüksége van mintegy **700—1000 folyóméter** két hüvelyk belső átmérőjű **fekete kovácsvascsőre.** Felhivatnak azon csövek, melyek ezen csövek szállítására vállalkozni óhajtanak, 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatukat folyó évi szeptember hó 20-ig alantírt műhöz nyújtják be. Később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatnak tartalmaznia kell a csövek egy-ségárát számmal és szóval kiírva. Az ajánlatoknak

folyó évi szeptember hó 20-án törtéendő felbontása után a szállítás odaitélését illetőleg felsőbb hatóságunk határoz.

Ezen határozat leérkezte után a megrendelést

alantírt mű adja ki. A megrendelés kiadása előtt 10% bánatpénz előzetes lefizetése kötelező.

A beadott ajánlatért az ajánlattevő az ajánlat keltétől számított 60 napi szavatosságot vállal.

A szállítandó cső csak hazai gyártmány lehet, mit a szállítással megbízandó cég kellően igazolni köteles.

Fenntartja magának a művezetőség az ajánlatok közötti szabad választást és esetleg egészen új ajánlati eljárás indítását.

Nagybányán, 1912. augusztus hó 20-án.

(895/36) **Veresvizi m. kir. bányaművezetőség.**

1912. évi 2669. számhoz.

Árlejtési hirdetés.

A zalatnai m. kir. főbányahivatal által f. évi augusztus hó 14-én a zalatnai kincstári szénkőgyár által 1913. évi január 1-től 1913. évi december hó végéig terjedő egy év alatt szükséglenő mintegy 48.000 métermázsa kétszer finomított 99,4%-lék ként tartalmazó, vagy egyszer finomított 99%-lék ként tartalmazó tiszta, darabos szicíliai vagy hasonló kén-tartalmu amerikai

kén beszerzése

íránt megtartott árlejtés eredményre nem vezetett, annak beszerzése iránt **1912. évi szeptember hó 26. délelőtt 11 órakor** zárt írásbeli ajánlati verseny-tárgyalás fog tartatni.

A szükséglenő 48.000 métermázsa kén száraz és ömlesztett állapotban (a la rinfusa) 100 kg.-kint számítva a zalatnai vasuti állomásra bér- és költségmentesen szállítandó. Ajánlattevő ajánlatában a kén tartalmát annak kijelentése mellett, hogy kétszer, vagy egyszer finomított ként kíván-e szállítani, pontosan és határozottan ezen szavakkal köteles megjelölni.

Felhivatnak tehát vállalkozni kívánók, miszerint egy koronás bélyeggel ellátott szabályszerű zárt írásbeli ajánlataikat határozott ár kitüntetéssel mellett, mely ajánlatnak külső borítéka a következő felírással látandó el: „Ajánlat kén szállításra“ az alólírott m. kir. főbányahivatalhoz

1912. évi szeptember hó 26-án d. e. 9 órájáig

nyújtják be vagy postán küldjék be, ahol az ajánlatok ugyan az nap délelőtt 11 órakor bizottságilag fognak felbontatni.

Vállalkozó köteles a versenytárgyalást megelőzőleg legalább 8 nappal megfelelő kénmintát (5 kgr.-os postacsomagban) beküldeni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlathoz az egész mennyiség értékének megfelelő és pedig 25.000 korona erejéig 5%, ezen felül 2% készpénz vagy bánatpénzként érvényesnek nyilvánított állami, vagy más értékpapírok csatolandók, melyek a tőzsdei árfolyam szerint, de nem névértéken felül számítva fogadtatnak el.

Utó- vagy nem hivatalos — magyar — nyelven írt, vagy a kén minőségének *nem a fentiek szerint körülírt módon tett ajánlatok* figyelembe nem vétetnek.

Fenntartja magának a m. kir. főbányahivatal azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül, szabadon választhasson.

A szerződési feltételek a hivatalos órák alatt az alólírott kir. főbányahivatalnál betekintheők, melyek kívánatra postán is elküldetnek.

Zalatna, 1912. augusztus hó 28-án.

896 35

M. kir. főbányahivatal.